Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἢ τῶν κλάδων ἐλαίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συγκομιδῆς τοῦ ἐλαιοκάρπου ἔνθ' ἀν.: *Μὲ τὸ δάρτισμα κάνουμε πίλιο γλήγορα καὶ καλύτερ', ἂ θέλῃς νὰ ξέρῃς, γιατὶ βγαίνουν ὅλα τὰ κλωνιὰ* (*πίλιο* = πιὸ) Κέρκ. ('Αργυρᾶδ.) || Ποίημ.

..... *Στενάζει...*
τ' ἀλώνι ἀπ' τὸ δάρτισμα καὶ τ' ἄχαλα τὰ κούφια
μὲ τοῦ ζεφύρου τὶς πνοὲς πετειῶνται 'ς τὸν ἀέρα
Κ. Θεοτόκ., ἔνθ' ἀν. Πβ. *δ α ρ τ ι σ ι ά.*

δαρτιστὴς ὁ, Παξ.
'Εκ τοῦ ρ. *δ α ρ τ ί ζ ω.*
'Ο ἐκτελῶν τὸ *δ ά ρ τ ι σ μ α*, τὸ ὁπ. βλ. Πβ. *ἀ π ο δ α ρ τ ή ς.*

δαρτόξυλο τό, Κέρκ. ('Αργυρᾶδ. κ.ἀ.) Μαθράκ. Πελοπν. (Μεσσην. Σουδεν.) *δαρτόξ'λου* Ἤπ. (Δωδών. Καλαμ.)
'Εκ τῶν οὐσ. *δ ά ρ τ η ς* καὶ *ξ ύ λ ο.*
1) *Δ ά ρ τ η ς* **3**, τὸ ὁπ. βλ., Πελοπν. (Μεσσην. Σουδεν.) **2)** *Δ ά ρ τ η ς* **4**, τὸ ὁπ. βλ., Ἤπ. (Δωδών. Καλαμ.) Κέρκ. ('Αργυρᾶδ. κ.ἀ.) Μαθράκ.: *Τὸ κακὸ εἶναι, ποὺ φεύγει κἀμμιὰ βολά, τὸ δαρτόξυλο, μὲ τὴ δύναμη τὴ μεγάλη κι ἂ πιτύχῃ κανένα, Παναΐα κοδά, τὸν ἀφίνει ἀτσάλι 'ς τὸν τόπο* (=τὸν ἀφίνει ἄπνουν) 'Αργυρᾶδ. *' Ἀάρπάξου κάνα δαρτόξ'λου κί, 'ὰ σὶ πιριλάβου, 'ά σ' ποῦ ἰγὼ* ('ά=θὰ) Δωδών.

δαρτὸς ἐπίθ. 'Αθῆν. Δαρδαν. Εὔβ. (Ἄκρ. κ.ἀ.) Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ. κ.ἀ.) Θεσσ. (Πήλ. Τρίκερ.) Θρᾴκ. (Μάδυτ.) Κέρκ. Κεφαλλ. (Διγαλέτ.) Πελοπν. (Αἴγ. 'Αρκαδ. Βερεστ. Γαργαλ. Δημητσ. Κερπιν.) Σάμ. Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. 'Ακαρναν. 'Αράχ. 'Αχυρ. Ξηρόμ.) — Κ. Θεοτόκ., Βιργ. Γεωργ., 14, 81 Α. Καρκαβίτσ., 'Αγάπ., 31 Κ. Παλαμ., Βωμ., 66 Περάσμ. Χαιρετ., 127, 61 Ι. Πολυλ., Διηγ., 49— *Λεξ.* Βλαστ., 359 Πρω. Δημητρ. *δαρτὲ-ὰ-ὲ* Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ. κ.ἀ.) *δραχτὴ* Προπ. (Κύζ.)
'Εκ τοῦ θέμ. τοῦ ἀόρ. τοῦ *δ έ ρ ν ω.*
1) 'Ο δαρμένος, ὁ ξυλοκοπηθεὶς Στερελλ. (Αἰτωλ. 'Ακαρναν. 'Αχυρ.) Τσακων. (Βάτικ. Χαβουτσ.) — *Λεξ.* Πρω. Δημητρ.: *Θὰ πάῃ δαρτὴ ἡ ᾖ'ναῖκα τ'Μήτσ'* (θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸ ξυλοκόπημα) 'Αχυρ. *Δαρτὸ πολλό 'τα ἔτ'* (εἶχαν δείρει πολλούς) Βάτικ. Χαβουτσ. *Ν' ἐνὶ ἔχου δαρτὲ δύ βολὲ ἀπὸ τὰ σύνταχα* (= τὸν ἔχεις δείρει δύο φορὲς ἀπὸ τὸ πρωὶ) Τσακων. **2)** 'Ο δι' ἀναταράξεως, διὰ δαρμοῦ ὑποστὰς κατεργασίαν, κυρίως ἐπὶ γάλακτος καὶ ᾠῶν 'Αθῆν. Αἴγιν. Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) Κεφαλλ. (Διγαλέτ.) Πελοπν. (Αἴγ. Βερεστ. Γαργαλ. Δημητσ.) Στερελλ.(Αἰτωλ. 'Ακαρναν. 'Αράχ.) Τσακων. — *Λεξ.* Δημητρ.: *Γάλα δαρτὸ* 'Αράχ. *'Αβγὸ δαρτὸ* 'Αθῆν. Αἴγιν. —*Λεξ.* Δημητρ. *Δαρτὲ γά νάμ' ἐνέντζε* (δαρτό, ἀποβουτυρωμένο γάλα μᾶς ἔφερε) Τσακων. *Τὸ δαρτὸ τυρὶ ἔναι δίχως νοστιμιὰ* (ὁ ἐξ ἀποβουτυρωμένου γάλακτος τυρὸς δὲν εἶναι νόστιμος) Γαργαλ. *Φκειάσε, μωρή, δύο-τρία ἀβγά 'κεῖ χάμου δαρτὰ νὰ φᾶμε* Βερεστ. **3)** 'Ο ράγδην πίπτων, ὁ ραγδαῖος, κυρίως ἐπὶ βροχῆς Δαρδαν. Εὔβ. (Ἄκρ.) Ἤπ. (Ξηροβούν.) Θεσσ. (Πήλ. Τρίκερ.) Θρᾴκ. (Μαδυτ.) Κέρκ. Πελοπν. ('Αρκαδ. Κερπιν.) Προπ. (Κύζ.) Σάμ. Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Ξηρόμ.) — Ι. Πολυλ., ἔνθ' ἀν. Α. Καρκαβίτσ., 'Αγάπ., 31 Κ. Θεοτόκ., ἔνθ' ἀν.— *Λεξ.* Βλαστ., 359 Δημητρ.: *Ἔρριξε προχτὲς νιὰ δαρτὴ, τὸ δαράτσωσ' τοὺ δόπου* Ἄκρ. *Ἕνα νουμπέτ' τ'ν ἔφιρι δαρτὴ τὴ βρουχὴ* (*νουμπέτ'* = κάποια στιγμή). Αἰτωλ. *Μᾶς ἔπιασι μιὰ δαρτὴ βροχὴ κὶ δὲ ξέραμι, ποῦ νὰ πᾶμι* Σκόπ. *Ἤτανι δαρτὸ τοὺ ψισ'νὸ τοὺ νιρὸ κ' ἔκαμε ζημιὲς αὐτόθ. Δαρτὸ νερὸ* 'Αρκαδ. *Δὲν προκάναμε νὰ πᾶμε 'ς τὸ καλύβι, ἦρθε τὸ νερὸ δαρτὸ καὶ κύλησαν ἀμέσως τὰ ρέματα* Κερπιν. *Ὡς τώρα ἔβριχι σ'γὰ-σ'γά, τό 'καν: σ'γὸ - σ'γό, τώρα ὅμους κάν' νιρὸ δαρτὸ* Σάμ. *Δαρτὸ χαλάζι Λεξ.* Δημητρ. *Ἐξακολουθοῦσε πάντοτε νερὸ πλήθιο καὶ δαρτὸ* Ι. Πολυλ., ἔνθ' ἀν. *Ἄρχισε δαρτὸ νερὸ* Α. Καρκαβίτσ., ἔνθ' ἀν. || Ποίημ.

Καὶ τὰ χαρούμενα σπαρτὰ καὶ τῶν βοδιῶν οἱ κόποι
σαχλιάζουν 'ς τὰ δαρτὰ νερὰ
Κ. Θεοτόκ., ἔνθ' ἀν., 14 Συνών. *γ α ζ έ π ι* **3**, *δ ρ ο λ ά π ι, κ α θ ό ρ ι, κ α γ κ ι ό λ α.*
β) Τὸ ἀρσεν. ὡς οὐσ., ὁ ξυλοδαρμὸς Στερελλ. ('Αχυρ.): *Ξέρ'ς τὶ δαρτὸς ἔπισι 'ς τοὺ σπίτ' τ' ἀδιρφοῦ σ';* Συνών. *δ α ρ μ ὸ ς* **1.** **γ)** Συνεκδ., ὁ ταλαιπωρηθεὶς Κ. Παλαμ., Περάσμ. Χαιρετ., 127: Ποίημ.

'Απ' τὴν κακοτοπιὰ δαρτὸ λυτρώνοντας τὸ ποδάρι.

δασάδα ἡ, Πελοπν. (Ἦλ.)
'Εκ τοῦ ἐπιθ. *δ α σ ὺ ς* διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ά δ α.*
'Επὶ φυτειῶν, ἡ δασύτης, πυκνότης.

δασάκι τό, κοιν. *δασάκ'* πολλαχ. βορ. ἰδιωμ.
Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *δ ά σ ο ς.*
Μικρὸν δάσος κοιν.: *Ἄμα δὲ δοὺ πουλήσ'νι μὶ τὰ γίδια, θὰ γῖν' καλὸ δασάκ.* Εὔβ. (Ἄκρ.) *Μόνο ὁ παλιὸς ὁ πύργος μὲ τὸ δασάκι τῶν πεύκων καὶ τὸ περιβόλι τῶν μυριστικῶν ἦταν ἀνακαινισμένος, ἕτοιμος γιὰ κατοικία* Γ. Ξενοπ., 'Αναδυομέν., 38 *Τὰ δυὸ κορίτσια κ' οἱ δυὸ νέοι ἔβαλαν τὰ καπέλα τους καὶ τραύηξαν πρὸς τὸ δασάκι* Γ. Ξενοπ., 'Η τιμὴ τοῦ ἀδελφ. 1, 73.

δασάρχαινα πολλαχ.
'Εκ τοῦ οὐσ. *δ α σ ά ρ χ η ς* διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. *-α ι ν α.*
'Η σύζυγος τοῦ δασάρχου.

δασαρχεῖο τό, λόγ. κοιν. *δασαρχεῖου* κοιν. βορ. ἰδιωμ.
'Εκ τοῦ οὐσ. *δ α σ ά ρ χ η ς.*
1) Τὸ γραφεῖον τοῦ δασάρχου λόγ. κοιν.: *Δὰ σὶ πάου 'ς τοὺ δασαρχεῖου, π' μ' χάλασις τὰ δέντρα* Στερελλ. ('Αχυρ.) *Μιθαύριου θὰ πάνου νὰ βουλώσου τοὺ ὅπλου μ' 'ς τοὺ δασαρχεῖου* Ἤπ. (Κουκούλ.) **2)** 'Η εἰς δασάρχην ὑπαγομένη δασικὴ διοικητικὴ περιφέρεια λόγ. κοιν.: *Πῆγα ἰπρουχτὲς 'ς τοὺ δασαρχεῖου κὶ λαλοῦσαν οἱ πιτρουγκόσσιαβοι* (= πετροκότσυφοι) Θεσσ. (Κρυόβρ.)

δασάρχης ὁ, λόγ. κοιν. *δασάαχης* Σαμοθρ.
'Εκ τοῦ οὐσ. *δ ά σ ο ς* καὶ τῆς ἀρχ. παραγωγ. καταλ. *-ά ρ χ η ς.*
Δημόσιος ὑπάλληλος εἰδικὸς περὶ τὴν δασοκομίαν, προϊστάμενος τῆς διοικήσεως δασικῆς τινος περιφερείας λόγ. κοιν.: *'Η ᾖ' ἄdaa τ'ς ᾖ' ἦταν δασάαχης* (*ἄdaa τ'ς* = ἄνδρας της) Σαμοθρ.

δασαρχῖνα ἡ, πολλαχ.
'Εκ τοῦ οὐσ. *δ α σ ά ρ χ η ς* διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ῖ ν α.*
Δ α σ ά ρ χ α ι ν α, τὸ ὁπ. βλ.

δασᾶτος ἐπίθ. Π. Βλαστ., Ν. 'Εστ. 9 (1935), 48.
'Εκ τοῦ ἐπιθ. *δ α σ ὺ ς* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. *-ᾶ τ ο ς.*
'Ο πυκνὸς εἰς φυτείαν: *Τὰ χέρια μου ... μπερδευτήκανε μὲ κάτι γένεια πηγουρὰ καὶ δασᾶτα, ποὺ μοῦ κατέβαιναν ὥς τὴ μέση.*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ